

Asia: VN/27997/2023

Lausuntopyyntö Kansallisesta ruokastrategiasta 2040

Luku 3.1: Reiluus ja kannattavuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Kannattavuus ja reiluus

-

Strateginen tavoite 1: Arvonlisä jakautuu aiempaa tasaisemmin ruokaketjussa

Huomioita ja havaintoja

Tarvitaan nykyistä vahvempia ohjauskeinoja alkutuottajien aseman parantamiseksi, jotta alkutuottajan saama osuus kuluttajahinnasta kasvaa. Ensisijaisesti keinojen tulisi liittyä kaupan rakenteiden sääntelyyn. Toinen keskeinen keino on tukea eri toimin maatalouden tuotantopanosten kotoperäisyyttä eli korvata tilojen ulkoisia tuotantopanoksia kierto- ja biotalouden vahvistamisella, mistä mm. biokaasu- ja kiertolannoitetuotanto ovat esimerkkejä.

Strateginen tavoite 2: Ruokavienti ja kansainvälinen kilpailukyky kasvaa

Huomioita ja havaintoja

Ruokaviennin kolminkertaistaminen vuoteen 2040 on kova tavoite, mutta siihen kannattaa pyrkiä erityisesti korkean laadun ja jalostusasteen tuotteilla.

Strateginen tavoite 3: Ruoka-ala on houkutteleva ja reilu

Huomioita ja havaintoja

Ruoka-alan merkityksen ja arvostuksen kasvua tulee tukea myös jatkossa mm. kokonaisturvallisuuden näkökulmasta perustellen.

Strateginen tavoite 4: Tuotantoeläinten hyvinvointi lisääntyy ja lisää väliotsikko

Huomioita ja havaintoja

Tuotantoeläimien parissa työskentelevien eläinlääkärien määrää tulee alueilla pystyä lisäämään, jotta eläinten hyvinvointi voidaan taata ja eläintauteja torjua tehokkaasti. Maatalouden

perustuotannon yksikkökoon kasvu muodostaa myös ruokajärjestelmälle riskin eläintautitilanteiden hallinnassa ja vaikutuksissa kokonaisuin tuotannonaloihin. Ilmastomuutoksen vaikutukset eläinten ravitsemukseen ja eläintautiriskeihin on ennakoitava huolellisesti.

Strateginen tavoite 5: Reilu datatalous luo arvoa ruokajärjestelmään

Huomioita ja havaintoja

Elintarvikepakkausten sisältämässä tiedossa tulee saada luotettavaa tietoa tuotteen sisällöstä, alkuperästä ja ympäristövaikutuksista.

Luku 3.2: Huoltovarmuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Huoltovarmuus

-

Strateginen tavoite 1: Riskienhallinta vahvistuu ruokajärjestelmässä

Huomioita ja havaintoja

Maatalouden hajautettuun energiantuotantoon (biokaasu, aurinko, tuuli, geoenergia) on panostettava, jotta energian saatavuus turvataan kaikissa olosuhteissa. Erityisesti biokaasun tukimenetelmissä olisi oltava mahdollisuus kannustaa ja tukea entistä paremmin maatalouden eri toimijoita.

Strateginen tavoite 2: Ruuantuotannon jatkuvuus turvataan

Huomioita ja havaintoja

Ilmastomuutokseen sopeutuminen edellyttää myös uusien ja kasvilajien ja -lajikkeiden kasvattamisen osaamisen vahvistamista. Uusien lajien saapumisen myötä on varauduttava myös uusien tautien ja tuholaisten ennaltaehkäisemiseen sekä ekosysteemivaikutuksiin.

Strateginen tavoite 3: Tuotantopanosten omavaraisuusaste nousee

Huomioita ja havaintoja

Alkutuotannon ja jalostavan teollisuuden tuotantopanosten kotimainen omavaraisuus korostuu. On tärkeää hakea kotimaisia ratkaisuja lannoitteiden, polttoaineiden ja siementuotannon kehittämiseksi kokonaisturvallisuudenkin näkökulmasta.

Luku 3.3: Luonnon kantokyky

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.3. luonnon kantokyky

-

Strateginen tavoite 1: Ruokaketjun ilmastovaikutukset vähentyvät

Huomioita ja havaintoja

Turpeesta luopuminen on aiheuttanut merkittäviä haasteita erityisesti kasvu- ja kuiviketurpeiden korvikkeiden etsimisessä. Turpeen korvaaminen uusilla ratkaisulla vaikuttaa hyvin haasteelliselta em. käyttötarkoituksissa, eivätkä uudet keinot muodostu välttämättä ekologisesti kestäviksi. Turpeen käyttöä kasvualustana ja kuivikkeena tulisi voida jatkaa.

Strateginen tavoite 2: Luonnon monimuotoisuus lisääntyy ja luonnontila paranee

Huomioita ja havaintoja

Tilatasolla monimuotoisuuden huomioon ottaminen ja kestävien viljelymenetelmien yleistyminen tulee edelleen pitää maatalouden tavoitteissa korkealla. Käytännössä tämä tapahtuu parhaiten tukiehtojen, erityisympäristötukien, koulutuksen ja neuvonnan avulla. Tilojen on saatava toimenpiteistä riittävä taloudellinen kannustin. Erityisesti maatalousluonnon yksipuolistumisen (mm. hyönteis-, lintu- ja kasvilajisto) on edennyt aina viljelymenetelmien ja tilanrakenteen suurten muutosten yhteydessä, mihin tulee kiinnittää kasvavaa huomiota mm. tulevan EU-rahoituskauden ohjaamisessa.

Strateginen tavoite 3: Ravinnepäästöt vähentyvät ja peltojen vesitalous paranee

Huomioita ja havaintoja

Kotimaisen ravinnekierrätyksen lisääminen tärkeää: arvokkaiden ravinteiden tarpeeton pääsy vesistöihin on maatilatalouden näkökulmasta tuhlaamista. Peltojen vesitalouden hyvä hallinta on keskeinen keino ravinteiden hyödyntämiskyvyn lisäämisessä ja vesistökuormituksen vähentämisessä. Vesitalouden ja maarakenteen parantamistoimiin on oltava riittävät kannustimet ja pyrittävä koulutuksen ja neuvonnan avulla lisäämään tietoisuutta peltojen huonon vesitalouden negatiivisista vaikutuksista tilan talouteen ja ympäristöön.

Luku 3.4: Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.4. Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

-

Strateginen tavoite 1: Kotimaisten elintarvikkeiden käyttö lisääntyy ja ymmärrys ruokajärjestelmästä vahvistuu

Huomioita ja havaintoja

Paikallisten tuotteiden arvostuksen nostaminen eri keinoin sekä paikallisten ja kotimaisten raaka-aineiden ja tuotteiden käyttö kotona ja julkisissa ruokapalveluissa vaatii edelleen tukea ja huomiota. Esimerkiksi paikallisten EU-nimisuojusten tuotteiden kampanjat, suoramyynti ja onnistunut hankintapolitiikka voivat lisätä maaseudun ja kaupunkien vuorovaikutusta ja ruuan arvostusta, mistä Suomella olisi paljon opittavaa Euroopan vanhemman kaupunkikulttuurin maista.

Strateginen tavoite 2: Mahdollisuus terveelliseen ruokaan lisääntyy

Huomioita ja havaintoja

Tietoisuutta terveellisestä ja laadukkaasta kotimaisesta ruuasta lisättävä. Ruuan terveysvaikutuksia tuotava esiin eri ympäristöissä, missä julkisella sektorilla (kunnat, hyvinvointialueet) voisi olla

esimerkin näyttäjän rooli parantamalla hankintapolitiikkaansa ja panostamalla ravinto- ja terveystuotantoon.

Strateginen tavoite 3: Ruoka on osa rikasta ja elävää ruokakulttuuria

Huomioita ja havaintoja

Suomen eri alueiden ruokakulttuurin edistämistä jatkettava mm. ruokamatkailun tuotteiden ja palveluiden kehittämisellä. Ruoka on osa jokapäiväistä arkea ja ruuan alkuperän ja aluetalousvaikutusten tekeminen tutummaksi voi lisätä ruuan arvostusta ja ruokaketjun kehittymistä oikeudenmukaisemmaksi. Tuontiruuan lisääntyvä määrä Suomen markkinoilla on haaste, johon ei todennäköisesti voida riittävästi vastata hinnoittelun keinoin. Kotimaisuuden arvostuksen lisäämiseen tarvitaan kokonaisvaltaisempi ruokakulttuurin kehittämisote.

Strateginen tavoite 4: Yhteisöllisyys ruuan ympärillä kasvaa ja vahvistaa hyvinvointia

Huomioita ja havaintoja

-

Luku 4: Kehitettävät valmiudet

Huomioita ja havaintoja lukuun 4 Kehitettävät valmiudet

Tiloilla tehtävien investointien tulisi tukea osaltaan myös muilla toimialoilla tehtäviä investointeja.

Maatalouden tukijärjestelmiä on uudistettava entistä paremmin tukemaan alueiden huoltovarmuutta, muutoskestävyyttä ja tulevaisuuden uusia ratkaisuja mm. energian ja tietoliikenteen osalta.

Julkisten ruokapalveluiden hankintakriteereiden edelleen kehittäminen paikallista ja kotimaista ruokaa ja raaka-aineita tukeviksi on tärkeää.

Muuta kommentoitavaa

Muita huomioita strategiasta.

